HYVÄ JOULUMIELI

Miten lapsiperheköyhyys näkyy Suomessa juuri nyt?

Lapsiperheköyhyys-kysely 2026 Mannerheimin Lastensuojeluliiton yhdistyksille ja piireille, Suomen Punaisen Ristin osastoille ja piireille sekä Hyvä Joulumieli -lahjakortteja jakaville sote-alan ammattilaisille

MLL MANNERHEIMIN LASTENSUOJELULIITTO

Punainen Risti
Röda Korset

Lapsiperheköyhyys Suomessa: missä mennään tilastojen valossa?

Lapsiperheköyhyys Suomessa on lisääntynyt ja syventynyt
137 400 lasta eli 13,8 % lapsista asui pienituloisissa kotitalouksissa vuonna 2024 (2023: 12,2 %). *

”Eriarvoisuuden tila Suomessa 2026” tutkimuksen mukaan sosiaaliturvan leikkaukset kohdistuvat erityisen voimakkaasti lapsiin ja työssäkäyviin pienituloisiin. **Tutkimuksen mukaan lapsiköyhyys kasvaa sosiaaliturvan leikkausten seurauksena 2,6 prosenttiyksiköllä 18,4 prosenttiin. Pienituloisissa talouksissa elävien lasten määrä kasvaa lähes 26 000:lla** (Merja Kauhanen & Milla Nyyssölä 2026).

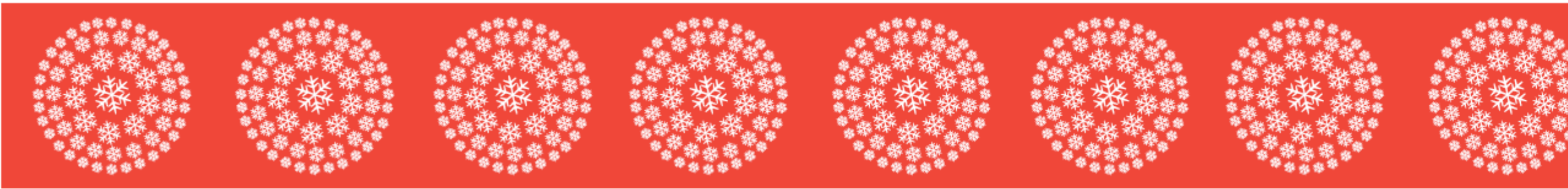
10 % lapsista koki aineellista puutetta vuonna 2024 (2021: 3,7 %). Vuonna 2024 lasten aineellinen puute yleistyi Suomessa nopeimmin Euroopassa.**

Yksinhuoltajaperheet ovat erityisen haavoittuvassa asemassa: yhden aikuisen lapsiperheissä pienituloisuusaste oli 28,1 %.*

Köyhyyden vaikutukset ulottuvat pitkälle tulevaisuuteen, sillä taloudelliset vaikeudet heikentävät lasten hyvinvointia, osallisuutta ja mahdollisuuksia myöhemmässä elämässä.

Tiedot *: Tilastokeskus, tulonjakotilasto/ pienituloisuusaste 2024. Vuotta 2025 koskeva tilasto julkaistaan 15.12.2026.
Tiedot **: Tilastokeskus, Elinolotilasto 2024.

Kyselyn tausta ja toteutus

Lapsiperheköyhyyskyselyn taustaa

- Kyselyllä kerättiin tietoa ja havaintoja siitä, **miten lapsiperheköyhyys näkyy eri puolilla Suomea lapsiperheiden parissa toimivien vapaaehtoisten ja ammattilaisten toiminnassa**.

- Vastaajina olivat Hyvä Joulumieli -ruokalahjakortteja jakavat **sosiaali- ja terveysalan ammattilaiset** sekä **Mannerheimin Lastensuojeluliiton ja Suomen Punaisen Ristin paikalliset ja alueelliset toimijat**.

- **Selvitys perustuu vastaajien omiin havaintoihin ja kokemuksiin.** Kysely sisälsi sekä laadullisia avoimia kysymyksiä että määrällisiä monivalintakysymyksiä.

- **Viime vuonna** toteutimme MLL:n ja Punaisen Ristin toimijoille vastaavan, mutta suppeamman kyselyn. Tulokset ovat samansuuntaisia tämän kyselyn kanssa, mutta tämänvuotiset vastaukset ja nyt ensimmäistä kertaa ammattilaisten parissa tehty kysely viittaavat siihen, että lapsiperheiden taloudelliset vaikeudet ovat sekä yleistyneet että syventyneet entisestään.

Kyselyn toteutus ja vastaajat

Kysely toteutettiin kahtena verkkokyselynä 14.9.–4.10.2026. Siihen saatiin kaikkiaan 337 vastausta.

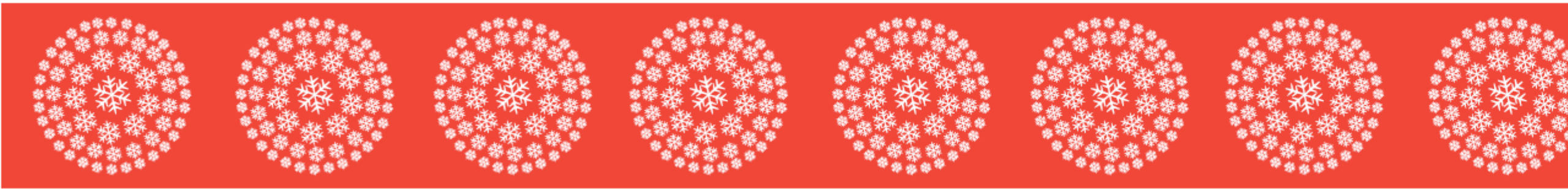
- **Sosiaali- ja terveysalan ammattilaisten kysely** lähetettiin Punaisen Ristin keskustoimistosta niille Mannerheimin Lastensuojeluliiton ja Suomen Punaisen Ristin yhteistyökumppaneille, jotka olivat jakaneet Hyvä Joulumieli -lahjakortteja vuonna 2025 .

  Ammattilaisten kyselyyn saatiin **126** vastausta eri puolilta Suomea.

- **Järjestöjen sisäinen kysely** lähetettiin Mannerheimin Lastensuojeluliiton keskusjärjestön kautta MLL:n piireille ja paikallisyhdistyksille sekä Suomen Punaisen Ristin keskustoimiston kautta Punaisen Ristin piireihin, paikallisosastoihin ja Nuorten turvataloille. Lähes kaikki järjestökyselyyn vastanneet ovat järjestöjen **vapaaehtoisia**.

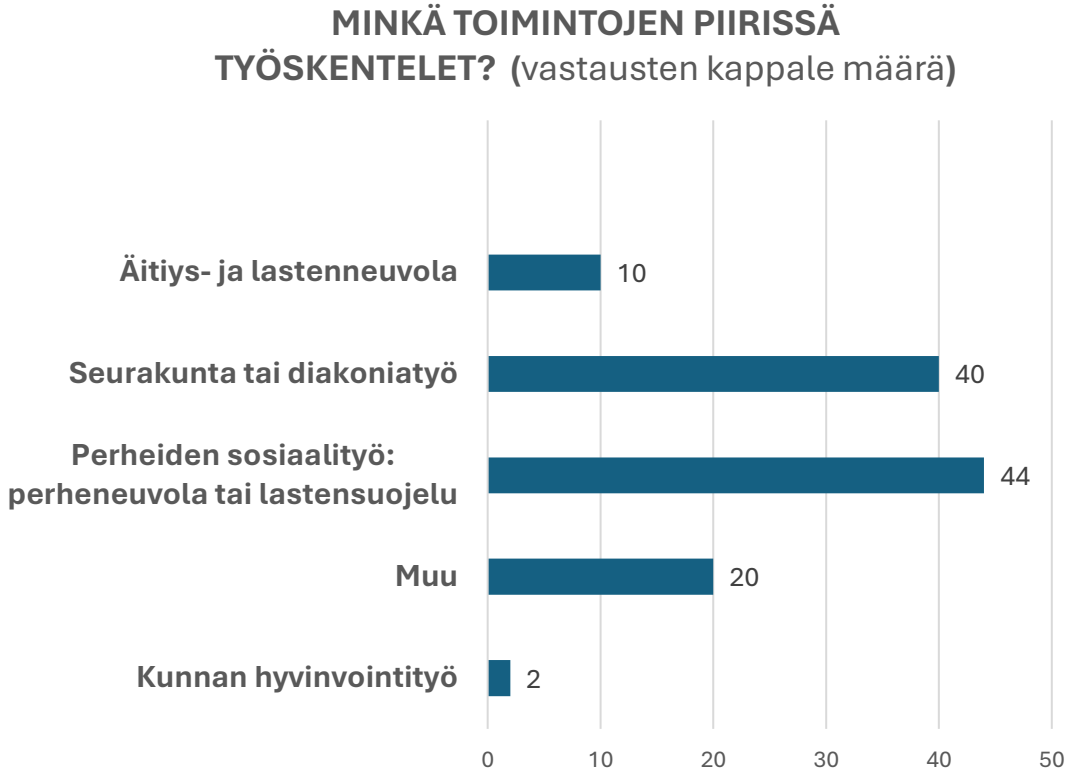
  Järjestöjen sisäiseen kyselyyn saatiin **211** vastausta eri puolelta Suomea. Vastauksista 43 tuli MLL:n yhdistyksiltä ja piireiltä ja 168 Punaisen Ristin osastoilta ja piireiltä. Vastauksia on kaikkialta Suomesta.

Taustatiedot kyselyn vastaajajoukosta

Vastanneet sote-ammattilaiset kohtaavat lapsiperheitä päivittäin

- Suurin osa kyselyyn vastanneista sote-ammattilaisista työskentelee perheiden sosiaalityössä, perheneuvoloissa, lastensuojelussa sekä seurakuntien ja diakoniatyön tehtävissä.
- Vastaajien työnkuvan vuoksi heillä on hyvä näkymä lapsiperheiden arkeen, toimeentuloon ja muuttuneisiin avun tarpeisiin.

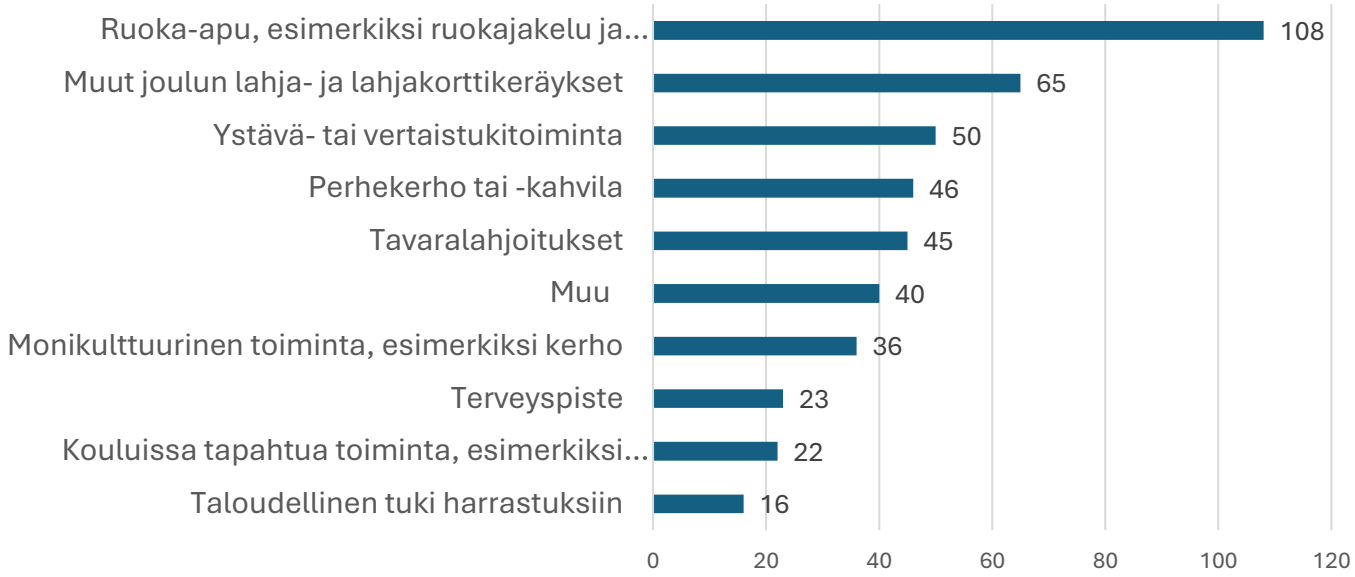
Järjestöt kohtaavat lapsiperheitä erityisesti ruoka-avun ja matalan kynnyksen toiminnan yhteydessä

Paikalliset MLL:n ja Punaisen Ristin vapaaehtoiset ja työntekijät kohtaavat lapsiperheitä yleisimmin:

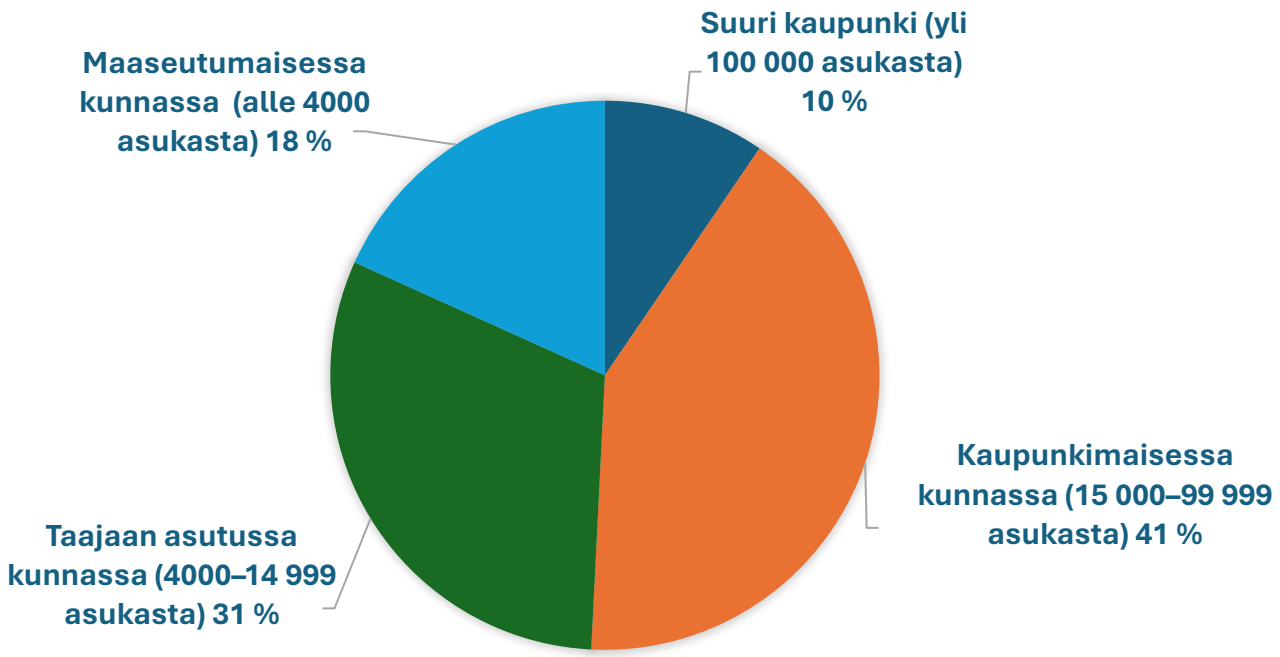
- ruoka-avussa
- joulun ajan lahja- ja lahjakorttikeräyksissä sekä tavaralahjoitustoiminnan yhteydessä
- ystävä- ja vertaistukitoiminnassa
- perhekerhoissa ja muissa avoimissa kohtaamispaikoissa

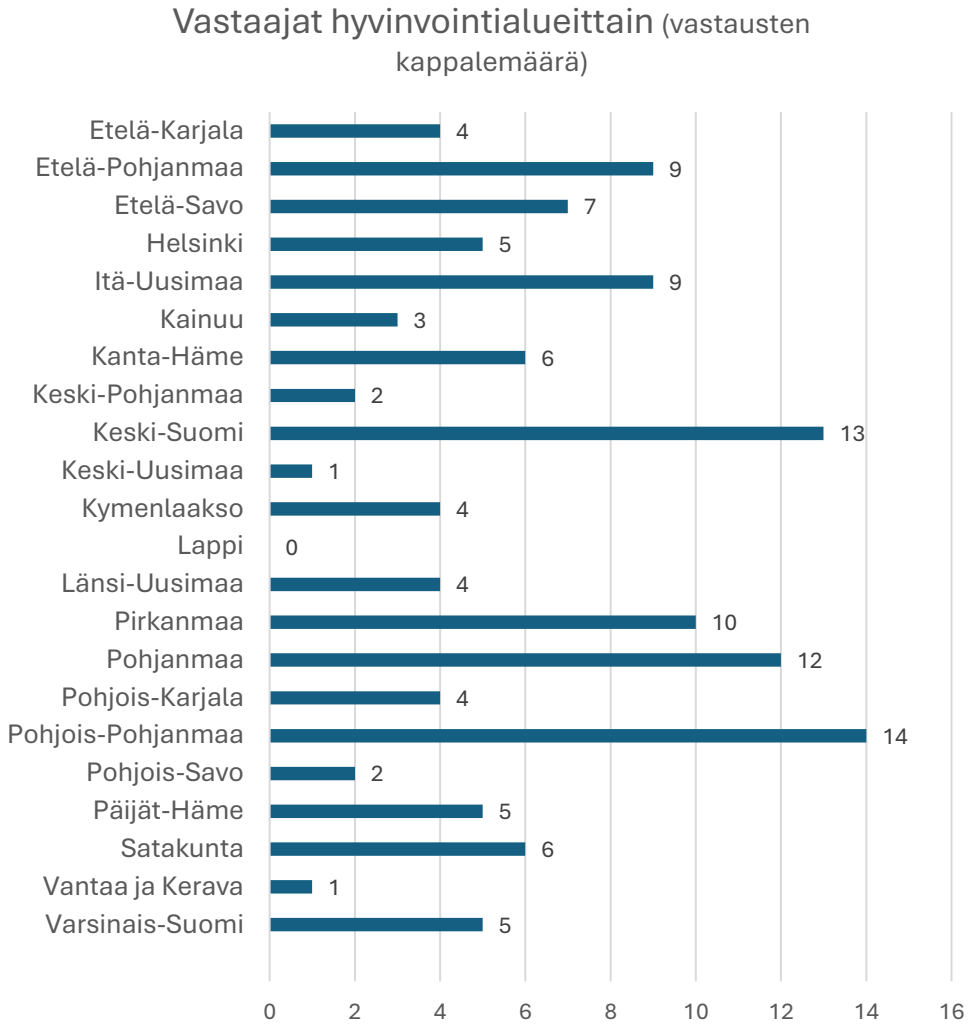
Ruoka-apu erottuu selvästi yleisimpänä kohtaamisympäristönä, mutta lapsiperheitä kohdataan laajasti myös muussa järjestöjen tarjoamassa avussa ja toiminnassa.

MISSÄ MUUSSA YHDISTYKSENNE / OSASTONNE / PIIRINNE TOIMINNASSA ERITYISESTI KOHTAATTE VÄHÄVARAISIA LAPSIPERHEITÄ HYVÄ JOULUMIELI -KAMPANJAN LISÄKSI? (vastausten kappalemäärä)

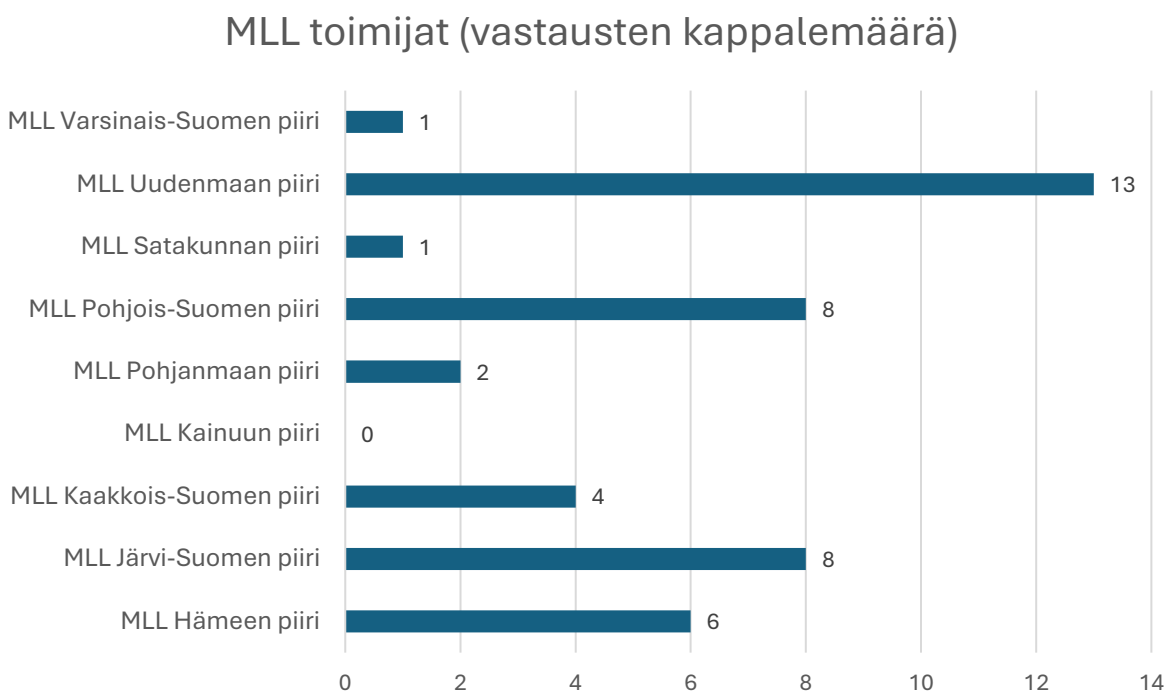

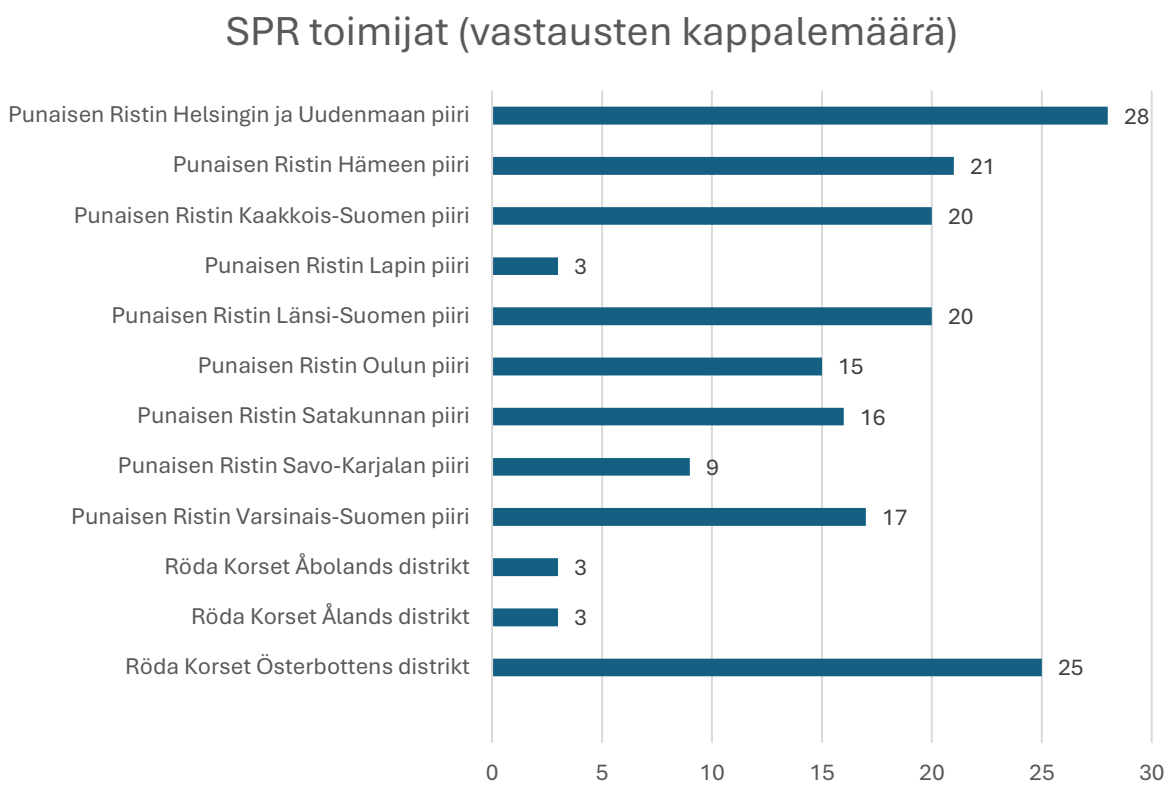
Kyselyyn vastanneet sote-alan ammattilaiset ovat eri puolilta Suomea monen kokoisilta paikkakunnilta

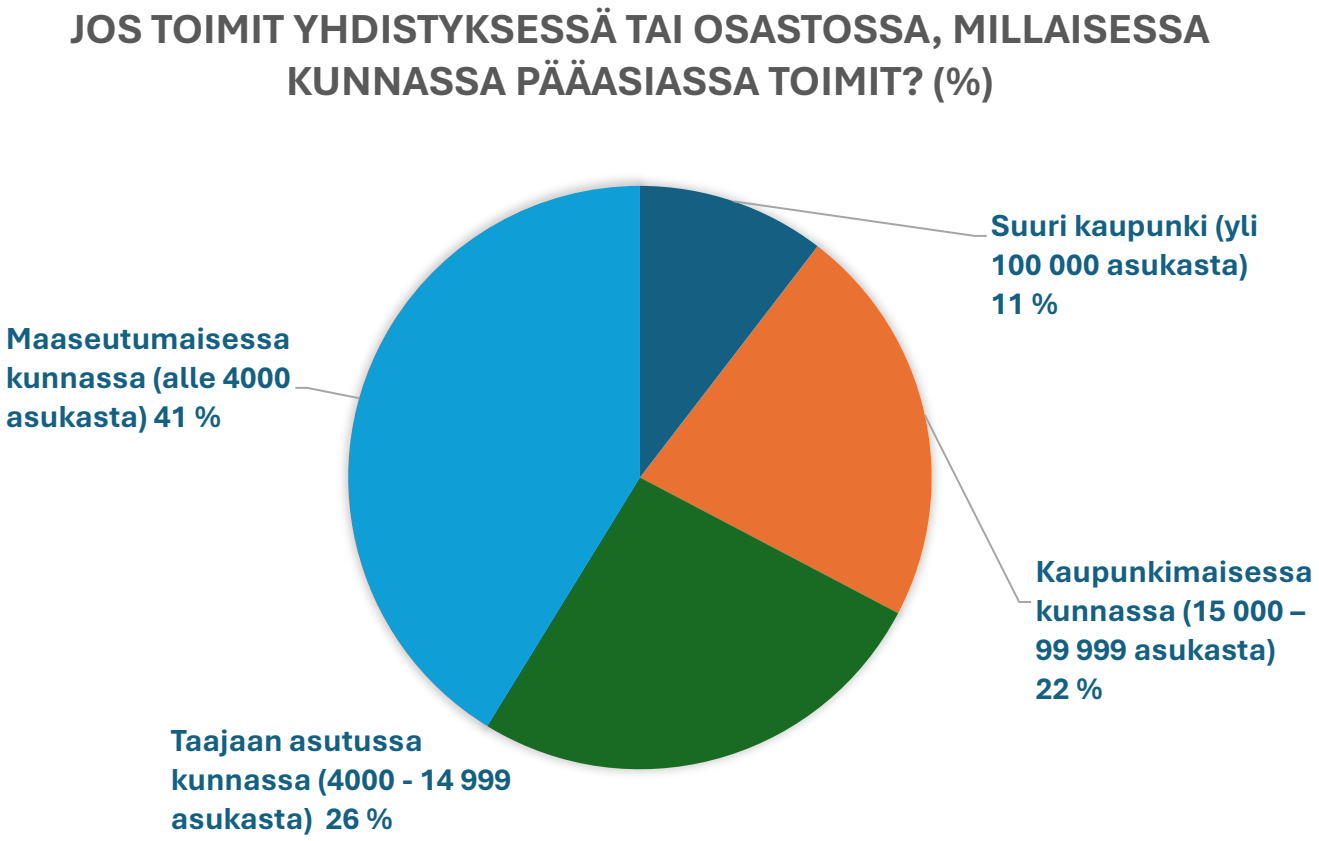
Järjestöjen vastaajat ovat eri puolilta Suomea

Järjestöjen vastaajat tulevat erilaisilta paikkakunnilta: maaseutu korostuu

- Verrattuna sote-ammattilaisten vastaajajoukkoon järjestövastaajissa korostuu maaseutumaisten kuntien osuus.
- Kaupunkimaisten kuntien osuus on pienempi kuin ammattilaisten vastaajaryhmällä.

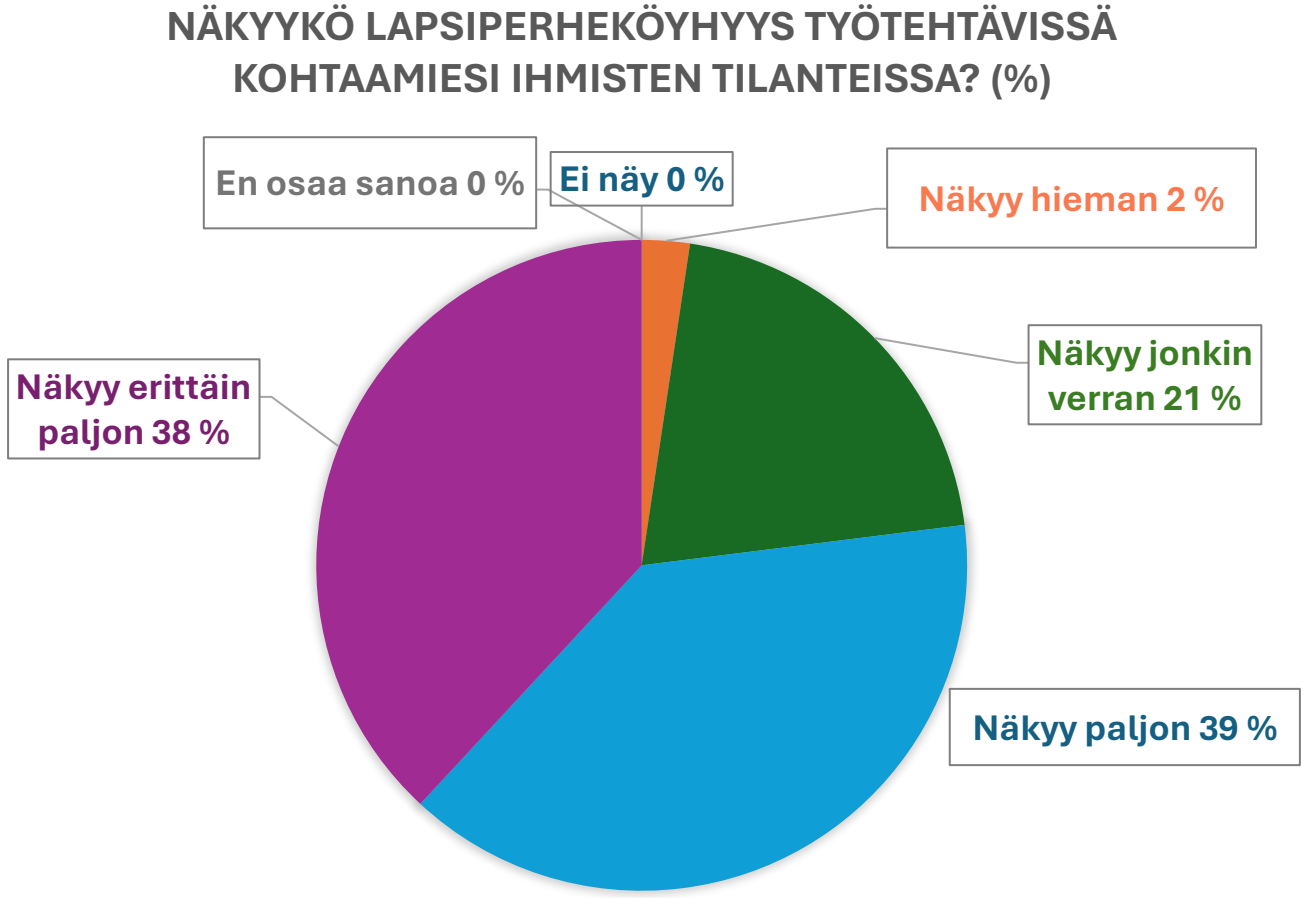
Lapsiperheköyhyyden näkyminen vastaajien toiminnassa

Lapsiperheköyhyys näkyy kaikkien sote-ammattilaisten työssä

Lapsiperheköyhyys näkyy laajasti eri palveluissa ja ammattilaisten kohtaamissa perheissä.

- 98 % kysymykseen vastanneista kertoo sen näkyvän vähintään jonkin verran
- 77 % kertoo sen näkyvän paljon tai erittäin paljon
- Kukaan vastaajista ei arvioi, ettei lapsiperheköyhyys näkyisi työssä lainkaan.

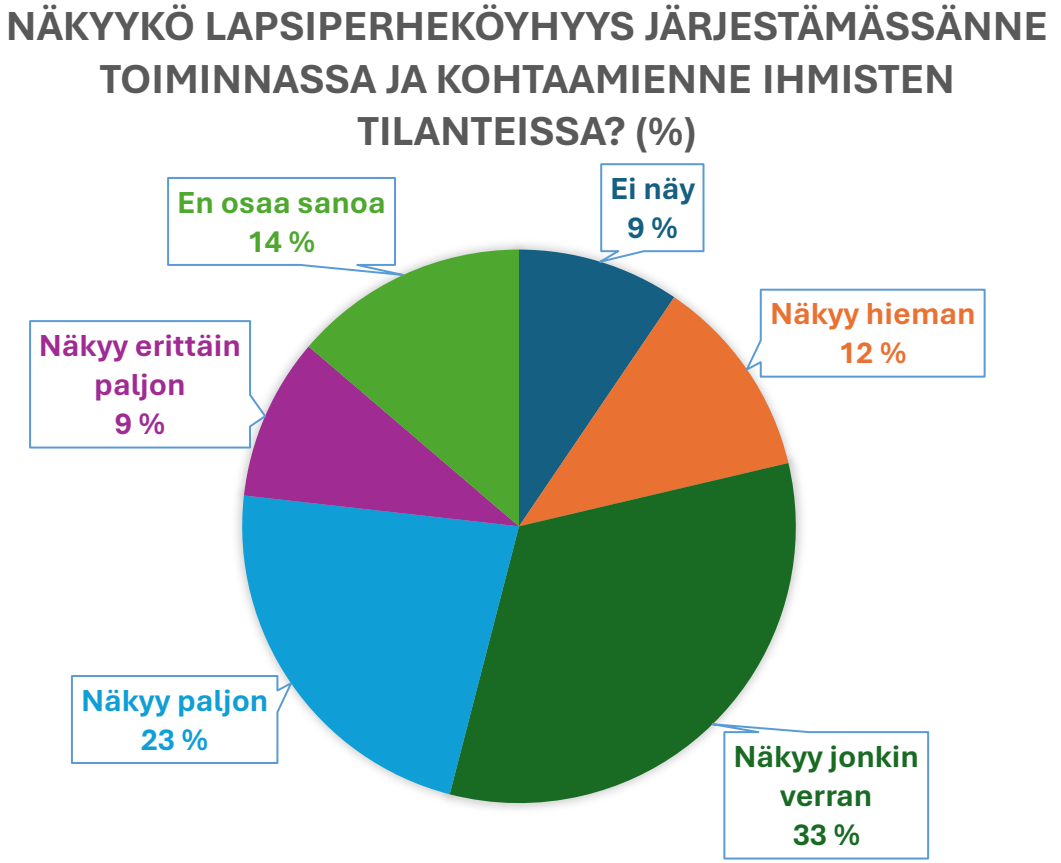
Tämä on odotettavaa, sillä yhteiskunnan palvelut lähtökohtaisesti suunnataan tukea tarvitseville.

Lapsiperheköyhyys näkyy laajasti järjestötoimijoiden arjessa

65 prosenttia vastanneista järjestötoimijoista arvioi lapsiperheköyhyyden näkyvän kohtaamiensa ihmisten tilanteissa vähintään jonkin verran. **Lähes kolmanneksella (32 prosenttia) ilmiö näkyi paljon tai erittäin paljon.**

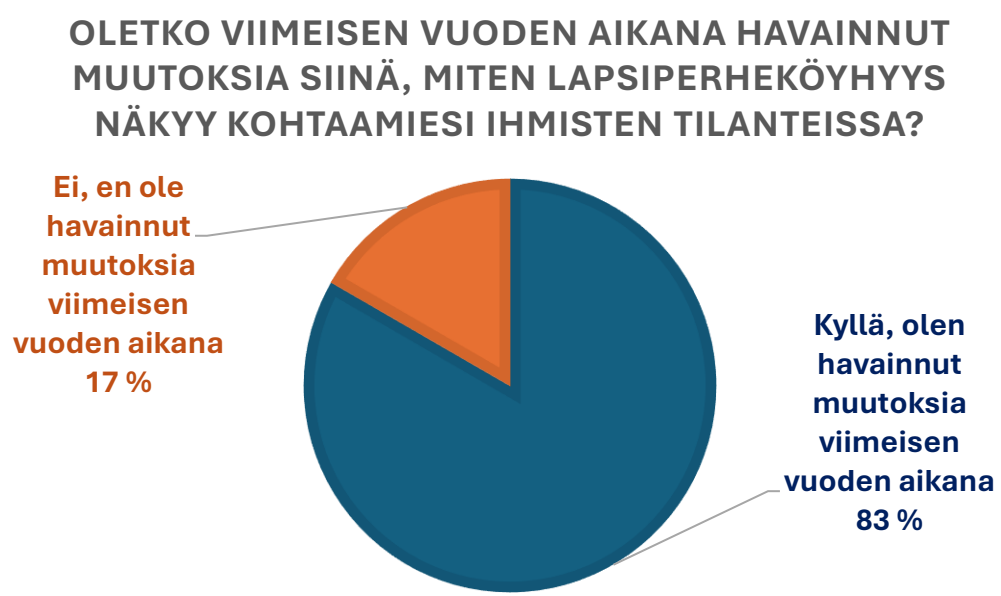
Tulosta voi pitää merkittävänä, sillä toisin kuin Hyvä Joulumieli -lahjakortteja jakavat ammattilaiset, järjestöjen vapaaehtoiset tai työntekijät eivät lähtökohtaisesti kohtaa toiminnassaan nimenomaan vähävaraisia lapsiperheitä. Tästä huolimatta lapsiperheköyhyys näkyy heidän vastauksissaan laajasti.

Ammattilaiset näkevät lapsiperheiden tilanteen heikentyneen vuoden aikana

Ammattilaisten vastauksista välittyy voimakkaasti lapsiperheiden tilanteen heikkeneminen. Niissä avoimissa vastauksissa, joiden antajat olivat havainneet muutoksia lapsiperheköyhyydessä (83%), korostui lähes yksimielinen näkemys tilanteen heikkenemisestä.

Taloudellisten vaikeuksien arvioidaan sekä yleistyneen että syventyneen.

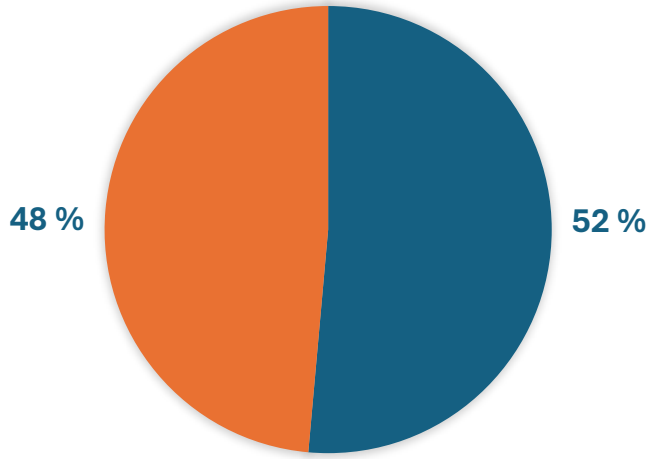
Puolet järjestötoimijoista on havainnut muutoksia lapsiperheköyhyyden näkymisessä

Järjestöjen vastaajista runsas puolet (**52 %**) kertoi havainneensa muutoksia siinä, miten lapsiperheköyhyys näkyy heidän kohtaamiensa perheiden tilanteissa.

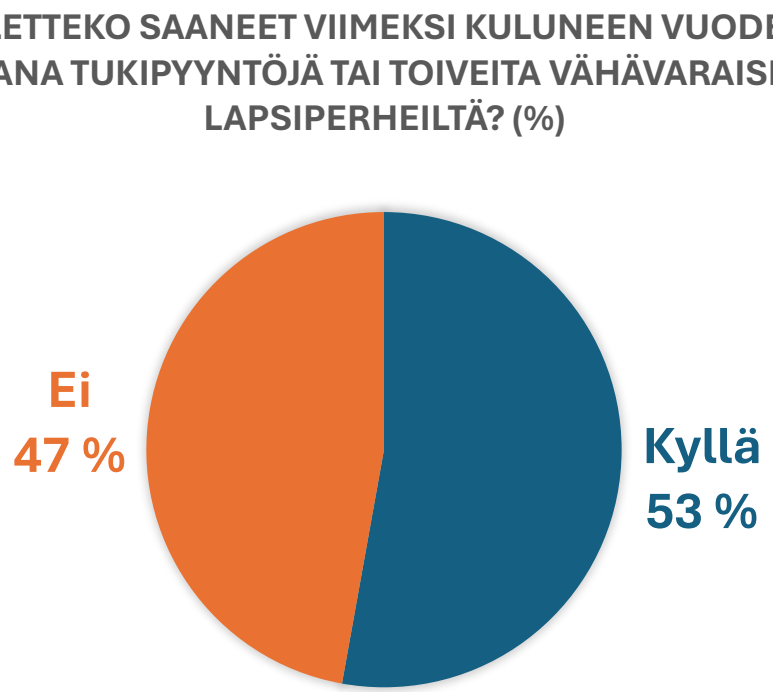
Niissä avoimissa vastauksissa, joissa muutoksia lapsiperheköyhyydessä oli havaittu, korostui lähes yksimielinen näkemys tilanteen heikkenemisestä.

Tilanteen muutos näkyy erityisesti lisääntyneinä avunpyyntöinä, joista kertoi noin viidennes kaikista järjestövastaajista.

OLETTEKO VIIMEISEN VUODEN AIKANA HAVAINNEET MUUTOKSIA SIINÄ, MITEN LAPSIPERHEKÖYHYYS NÄKYY JÄRJESTÄMÄSSÄNNE TOIMINNASSA JA KOHTAAMIENNE IHMISTEN TILANTEISSA? (%)

Yli puolet järjestövastaajista on saanut avunpyyntöjä vuoden aikana

PUNAISEN RISTIN JA MLL:N VASTAAJAT

Tilanne ammattilaisten ja järjestötoimijoiden silmin: näin lapsiperheköyhyys näkyy

Koosteet avoimista vastauksista

Näin lapsiperheköyhyys näkyy ammattilaisten kohtaamissa perheissä

- **Sote-alan ammattilaisten vastauksissa korostuvat vanhempien kuormittuneisuus ja vaikeudet selviytyä arjen perusmenoista hintojen noustessa ja leikkausten keskellä.**
- Perheissä tingitään varsinkin vanhempien aterioiden määrästä ja ruuan terveellisyydestä. Toisinaan tingitään myös lääkkeistä.
- Perheet yrittävät selvitä suosimalla kierrätystä. Asianmukaisista vaatteista on kuitenkin puutetta.
- Perheet velkaantuvat arjen menojen vuoksi. Sähköjen katkaiseminen ja mahdollinen häätö vuokrarästien vuoksi huolestuttavat. Yllättävät menot, kuten kodinkoneen rikkoutuminen, saattavat suistaa talouden raiteiltaan.
- Osa vastaajista nostaa esiin eri etuuksien kiristymisen ja sen vaikutukset.
- Lasten harrastus- ja osallistumismahdollisuudet kaventuvat.
- Polttoaineiden hinnan nousu vaikeuttaa liikkumista erityisesti harvaan asutuilla alueilla.
- Taloudellinen ahdinko näkyy vanhempien kuormittumisena ja lasten huolina. Stressin, häpeän ja toivottomuuden tunteet ovat yleisiä.

Sote-alan ammattilaisten huomioita

"Sellaiset perheet, jotka ennen ovat juuri pärjänneet ovat nyt tipahtaneet avunhakijoiksi."

"Kelan etuuksien (yleistuki jne) taso on hintojen nousuun verrattuna hyvin matala. Monet perheet elävät minimietuuksilla vuosia, jolloin köyhyys kasaantuu ja kaikki ylimääräinen (esimerkiksi hajonnut kodinkone tai joulu) on perheen taloudelle liikaa. Lisäksi viime vuosina etuuksia on leikattu (lapsikorotuksen poisto, ansiopäivärahan alentaminen, suojaosan poisto, asumistuen poisto omistusasumisesta) mikä hankaloittaa monen perheen tilannetta entisestään."

”Yksinhuoltajaperheiden, pienituloisten perheiden sekä osa-aikatyössä käyvien perheiden toimeentulo ei riitä kattamaan kaikkia perheen menoja."

"Rahat eivät riitä kaikkeen. Perheet joutuvat miettimään miten rahat käyttävät, maksetaanko laskut, ostetaanko ruokaa, ostetaanko vaatteita, onko lääkkeisiin rahaa.”

Sote-alan ammattilaisten huomioita

”Alueellamme näkyy selvästi lapsiperheköyhyys ja sen tuoma ruokaturvattomuus. Lapsilla on nälkä. Jääkaapit ovat tyhjillään.”

"Vanhemmat eivät syö, jotta lapsille jää ruokaa. Lapset eivät pääse harrastamaan, mikä voisi estää heitä ajautumasta väärille teille. Perheet ajautuvat suureen velkakierteeseen, kun yksikin yllättävä meno tulee eteen. Köyhyys näkyy myös häpeänä omasta tilanteesta."

"Lasten tapaamisissa on tullut esiin aikaisempaa enemmän se, että lapsi miettii, onko perheellä rahaa esim. ruokaan tai sähköön.”

"Vanhempien stressi taloudestaan vaikuttaa vahvasti heidän mielenterveyteen, joka heijastuu heti lapsiin.”

"Toivottomuutta ja näköalattomuutta.”

"Itse olen tehnyt vuosikymmeniä työtä lapsiperheiden sosiaalityössä ja lastensuojelussa enkä muista, että lapsiperheiden tilanne olisi ollut näin heikko ja että näkymää paremmasta ei olisi."

Järjestöiltä pyydetään apua arjesta selviämiseen ja lasten harrastuksiin

Järjestötoimijoiden vuoden aikana saamissa tukipyynnöissä korostuvat arjen perustarpeet: ruoka, vaatetus ja päivittäisistä menoista selviytyminen.

Samalla moni mainitsee saaneensa pyyntöjä lasten **harrastusten tai harrastusvälineiden** hankkimisen tukemiseen.

PUNAISEN RISTIN JA MLL:N VASTAAJAT

Näin lapsiperheköyhyys näkyy järjestöjen toiminnassa

- Ne järjestövastaajat, jotka kertoivat havainneensa muutoksen lapsiperheköyhyyden näkymisessä edellisen vuoden aikana, kertoivat usein **avunpyyntöjen lisääntymisestä** (noin 45 mainintaa eli viidennes kaikista järjestövastaajista). Tämän lisäksi raportoitiin avun tarpeen kasvusta. Tuen kysyntä ylittää monin paikoin tarjolla olevat resurssit.
- Lapsiperheköyhyys näkyy järjestöjen toiminnassa erityisesti ruokaan liittyvinä avunpyyntöinä. Ruoka-apu, ruokalahjakortit ja maksuttomat ruokailut korostuvat vastauksissa. Lapsiperheiden määrä ruokajakeluissa on kasvanut.
- Maksuttoman toiminnan merkitys on kasvanut. Perheet osallistuvat ennen kaikkea maksuttomiin tapahtumiin ja toimintoihin.
- Osallistuminen maksuttomaankin toimintaan on varsinkin harvaan asutuilla alueilla toisinaan vaikeutunut polttoaineiden hinnannousun vuoksi.
- Tunteet ovat usein voimakkaasti läsnä vapaaehtoisten ja apua tarvitsevien vanhempien kohtaamisissa. Järjestöjen vapaaehtoiset tarjoavat konkreettisen avun lisäksi usein kuuntelua ja läsnäoloa.

MLL:n ja Punaisen Ristin toimijoiden huomioita

"Alueellamme tarjotaan ilmaista ruokaa, ja sitä hakevien ihmisten määrä on triplaantunut."

"Joudumme todella usein vastaamaan ihmisille, ettemme voi auttaa. Jaamme ruoka-apu lahjakortteja 4 kertaa vuodessa, mutta niitä kysytään meiltä lähes päivittäin."

"Köyhyydestä ja niukkuudesta puhutaan aiempaa suoremmin. Avunpyyntöjä tulee puheenjohtajan sähköpostiin aiempaa enemmän. Sosiaalijärjestelmä näyttäytyy osalle asiakkaista hallitsemattomana."

"Tapahtumissa perheet, jopa lapset, varmistelevat maksuttomuutta."

"Polttoaineen hinnan nousu estää perheitä lähtemästä, maksuttomiinkin tapahtumiin ja kerhoihin. Alueellamme on hyvin rajallinen julkinen liikenne."

"Pitämämme vauvakerhon kävijöistä muutama on jäänyt kotiin, koska polttoaineeseen ei ole varaa."

"Ruoka-avun tarve lisääntynyt lapsiperheissä."

MLL:n ja Punaisen Ristin toimijoiden huomioita

"Entistä enemmän kohtaamme ihmisiä joille lapsiperheköyhyys on arkipäivää. Tarve rahalle, lahjakorteille tai konkreettisille lahjoituksille on kasvanut. Ihmiset ovat entistä ahdistuneempia, kuorma kasvaa koko ajan lisää ja lisää."

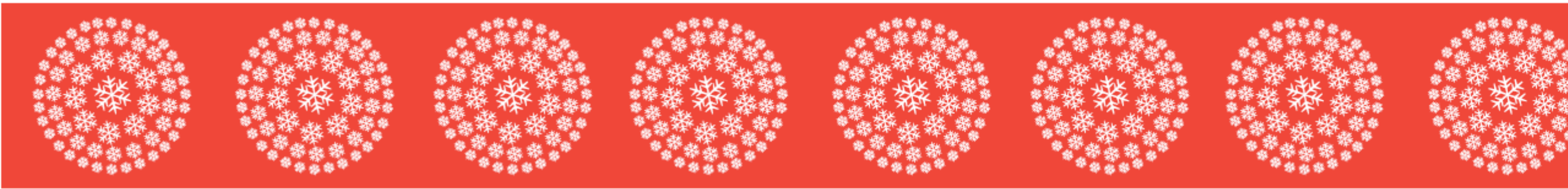
"Viimeisen vuoden aikana työssäkäyvät perheetkin tulevat pyytämään taloudellista apua. He kertovat avoimesti, että palkka ei riitä perheen elättämiseen."

"Perheiden ahdinko on kasvanut. Kriisiytyminen on syvempää/suuremmassa mittakaavassa."

"Ihmiset tulevat ruoka-aputapahtumaan, kertovat terveydentilastaan, kuluista ja rahapulasta."

"Palaute ruokamaksukorteista on ollut erittäin positiviinen. Joskus perhe lähtee siltä istumalta kauppaan ja lapsetkin ovat ihan innoissaan. Eräs äiti lupasi lapsille, että nyt mennään ja ostetaan banskuja kaupasta, vai mitä! Ja pienen pojan ilme kirkastui, saanko oikeasti banskuja, enemmän kuin yhden? Ja äiti lupasi, "vaikka kolme"."

Kyselyn johtopäätökset

Kyselyn kolme keskeistä havaintoa

1. Lapsiperheköyhyyden syventyminen pakottaa perheet valitsemaan perustarpeiden välillä

Perheet joutuvat tekemään yhä useammin valintoja ruoan, asumisen, asianmukaisten vaatteiden, lääkkeiden ja muiden välttämättömien menojen välillä.

2. Avun tarve koskettaa aiempaa laajempaa joukkoa perheitä

Avun piiriin hakeutuu myös perheitä, jotka ovat aiemmin pärjänneet ilman ulkopuolista tukea.

3. Köyhyys aiheuttaa vanhemmille toivottomuutta ja kaventaa lasten tulevaisuudennäkymiä

Vanhemmat kokevat toivottomuutta köyhyyden pitkittyessä ja syventyessä. Lasten harrastukset ja osallistumismahdollisuudet jäävät taloudellisen tilanteen varjoon.

Kyselyn perusteella on tärkeää:

Turvata lapsiperheiden perustarpeet

Sosiaaliturvaa ja palvelujärjestelmää kehitetään siten, että ne tukevat pitkäaikaisen toimeentulon vakautta ja vähentävät tarvetta välittömään hätäapuun. Tavoitteena tulee olla tilanne, joissa lapsiperheet eivät joudu turvautumaan toistuvaan ruoka-apuun, joudu valitsemaan perustarpeiden välillä tai velkaannu selviytyäkseen arjesta.

Katkaista köyhyyden ylisukupolvinen periytyminen

Kyselyn perusteella taloudelliset vaikeudet näkyvät lasten arjessa, harrastuksissa, osallisuudessa ja tulevaisuudenuskon heikkenemisenä. Perheen taloudellisen tilanteen ei tule määrittää lapsen mahdollisuuksia osallistua, harrastaa, kouluttautua ja rakentaa omaa tulevaisuuttaan.

Pysäyttää päätösten kasautuvat vaikutukset lapsiperheisiin

Kyselyssä nousi toistuvasti esiin kokemus siitä, että useiden samanaikaisten leikkausten ja hintojen muutosten vaikutukset kasautuvat samoihin perheisiin. Lapsiperheisiin kohdistuvien päätösten kokonaisvaikutuksia tulee arvioida huolellisesti ja tehdä arvovalintoja, jotta yksittäiset muutokset eivät yhdessä johda kohtuuttomiin seurauksiin kaikkein haavoittuvimmassa asemassa oleville.

Huomioida koko perheen hyvinvointi

Taloudellinen ahdinko näkyy vanhempien jaksamisessa ja lasten arjessa. Toivottomuus, häpeän tunne ja stressi vaikuttavat perheen sisäisiin suhteen ja koko perheen hyvinvointiin.

Turvata maksuttoman toiminnan ja matalan kynnyksen tuen saatavuus

Järjestöjen tarjoama apu ja kohtaamispaikat ovat monille perheille tärkeä tuki.

Tästä Hyvä Joulumieli -keräyksessä on kyse

- Hyvä Joulumieli on Mannerheimin Lastensuojeluliiton ja Suomen Punaisen Ristin vuosittainen keräys, jolla autetaan kotimaan vähävaraisia lapsiperheitä. Keräyksen tuotolla jaetaan joulun alla 70 euron ruokalahjakortteja perheille, jotka ovat vaikeassa taloudellisessa tilanteessa esimerkiksi työttömyyden, sairauden tai perhettä kohdanneen kriisin vuoksi.

- Hyvä Joulumieli -keräys järjestetään vuonna 2026 jo 30. kertaa. Vuoden keräystavoite on noin 1,2 miljoonaa euroa, jonka avulla jaetaan 70 euron arvoisia ruokalahjakortteja 18 000 perheelle Suomessa. Keräyksen kumppaneina toimivat K-ruokakaupat ja Lidl.

- Eriarvoisuus korostuu joulun aikaan, kun perheiden menot kasvavat. Vaikka ruokalahjakortti ei muuta lapsiperheköyhyyttä ilmiönä eikä poista ongelmia perheen arjesta, se voi pelastaa vähävaraisen perheen joulun. Lapsuuden joulumuistot ovat tärkeitä, ja ne kantavat pitkälle aikuisuuteen.

- Syksyllä 2026 toteutetun kyselyn tuloksia hyödynnetään Hyvä Joulumieli -kampanjan kehittämisessä, viestinnässä ja vaikuttamistyössä sekä laajemmin lapsiperheköyhyyttä koskevan tilannekuvan muodostamisessa.

”Lahjakortin avulla pystymme hankkimaan ruokaa sekä arkeen että joulupöytään. Lapseni tulee olemaan erittäin iloinen, ja tämä apu tulee tuomaan meille jouluksi lämpöä, turvaa ja iloa. Teidän työnne antaa toivoa monille perheille. Teidän apunne on meille korvaamattoman arvokasta, ja se antaa uskoa siihen, että meitä ei ole unohdettu.”

– Lahjakortin saaja